

Slutrapport - Strategiskt projekt ”Smart landsbygd”

Tillhör Drive Sweden temaområde(n): Samhällsplanering – strategiskt projekt

Koordinerande organisation: Region Västerbotten

Namn på projektledare: Pia Kristiansson

E-post projektledare: pia.kristiansson@regionvasterbotten.se

Projekttid

Start: 2021-08-01

Slut: 2023-01-31

Summering av projektet

Smart landsbygd var ett strategiskt projekt i form av ett strategiskt nätverk. Det finansierades i samarbete mellan Drive Sweden och Vinnova och gav upphov till en betydande mängd kunskap om landsbygdens behov samt fyra ansökningar varav två har beviljats, varav en genomförts.

Projektet är viktigt för att stötta och skärpa fokuset på landsbygden vilket i sin tur är av strategisk vikt för Sverige och demokratin.

Nätverket består idag av 38 medlemmar som deltagit aktivt vid de olika mötena och konferenser som anordnades av och för nätverket.

Smart landsbygd har haft som fokus att bygga kunskap och skapa projektförslag för att tillgodose landsbygdens transportbehov och utmaningar. De projekt som föreslagits har angripit just detta uppdrag. Vidare så har kunskapsutvecklingen inom nätverket fördjupat problemförståelsen så till den grad att landsbygdens utmaningar både handlar om att

- A. avstånden till tjänster har ökat,
- B. att utbuden minskat,
- C. att kvaliteten på samhällstjänsterna sjunkit
- D. och att makten distanserat sig ytterligare

Av dessa utmaningar har transporttjänster (och transportinramningen) förmåga att lösa punkt A, men begränsad eller undermålig förmåga att *ensamt* bemöta övriga tre punkter som är lika viktiga i att skapa ett mer jämlikt samhälle, skapa framtidstro och en levande landsbygd.

Vidare har kunskapsutvecklingen uppdagat den strategiska vikten, och tillkommande möjligheter, som landsbygden har för en hållbar utveckling, totalförsvaret, samhällsberedskap och för att stötta den industrialisering som nu sker i norra Sverige.

Det bedöms av nätverket som viktigt att fortsätta dessa samtal och kunskapsutvecklingen i någon form. Finansiering av vidare fokus på landsbygden bedöms som av kritisk vikt och den kunskap som nätverket besitter bedöms som en central resurs. Det har skapats band mellan

olika verksamheter i form av ansökningar, projekt och konkreta samarbeten och dessa fortsätter efter projektslut.

Syfte & mål

Projektet ”Smart Landsbygd” är ett strategiskt projekt vars syfte är att utforska landsbygdens utmaningar och behov utifrån en samhällssystemisk ansats med särskilt fokus på transporter.

Utformningen som projektet tog var det av ett lärande nätverk och innovationsplattform med en mångfald av aktörer från offentlig som privat sektor samt akademin, för att i samverkan resultera i ökad kunskap om behoven och utmaningarna för landsbygden och dess transporter samt komma med projektansökningar och projektförslag.

Målet för projektet var därmed

- Bilda ett lärande nätverk av minst 30 medlemmar. *(38 medlemmar vid projektets slut)*
- Bygga ny kunskap i nätverket avseende landsbygdens utmaningar och behov.
- Utveckla projektförslag (ansökningar eller initiativ hos medlemmar) utifrån dialogen.

Projektet ligger under Drive Swedens tematiska område ”samhällsplanering” som använder sig av ett människocentrerat angreppssätt för att identifiera möjligheter till hållbara samhällen genom att bedriva samhällsplanering runt tekniska lösningar (med särskilt fokus på transport och mobilitet). Då landsbygden är den delen av landet som i störst utsträckning är beroende av persontransport och därmed har störst utsläpp så är detta av central vikt för Sveriges hållbarhetsagenda och nollvision för utsläpp från transportsektorn. Vidare utgör jämlika livsvillkor över hela landet en hörnsten i den svenska demokratins hälsa.

Resultat

Projektet har haft som syfte att bygga ny kunskap om vägar framåt för en levande landsbygd och för hållbarare transporter för landsbygden som geografi samt initiera projekt för att vidare driva den nödvändiga utvecklingen framåt.

I syfte att skapa denna nya kunskap har projektet bildat och drivit ett inkluderande och lärande nätverk bestående av en mångfald av olika aktörer med relevanta perspektiv för landsbygdsutveckling. Nätverket har tillsammans studerat och delat kunskap runt de transportbehov och de utmaningar som landsbygder upplever, samt samlats kring målet om att komma på tänkbara lösningar och ansökningar för att vidare stötta landsbygderna.

Nätverket har träffats ett antal gånger (fysiskt som digitalt) i rena nätverksträffar, konferenser, studiebesök och Drive-Swedenmöten, för att både kunskapsdela internt och ta med extern input till nätverkets dialoger. Kunskapen och förståelsen har nyanserats som del av nätverkets arbete och resulterat i 4 stycken mångfacetterade projektansökningar:

Leverabel - Projektansökningar

Smart Landsbygdprojektet har arbetet för att identifiera möjliga projekt med hög hävstångseffekt för att möta utmaningarna och potentialen med landsbygden. Resultatet blev 4 projektidéer och ansökningar, varav 3 har beviljats och en slutförts.

Äldre till maten – Autonoma transport för äldre på landsbygd – Ansökt om, inledd och avslutad under 2022

Bild1. Många äldre lider av ensamhet och undernäring och har en önskan om fler sociala måltider

En förstudie för att studera potentialen hos en pilot-demonstrator av autonoma fordon som en nyckelteknik i att i landsbygdsområden stötta äldres behov av socialt umgänge och förbättrat näringsintag.

Äldre är en växande målgrupp och har en särställning i samhället. En brist i att bemöta denna grupperns behov och utmaningar skulle uppfattas som en signifikant underminering av samhällskontraktet, och är viktig att bemöta även av valpolitiska skäl.

En stor utmaning är den betydande mängden persontransport som sker via bil i de glesare geografierna, särskilt i Norrort där avstånden är längre än motsvarande glesbygd i södra Sverige. Landsbygden och tätortsnära landsbygd står för en majoritet av de fossila utsläppen från persontransport.

Äldre lider ofta av ensamhet, vilket påverkar livskvaliteten och vårdkostnader samt att det även är kopplat till undernäring, där 6 av 10 äldre befinner sig i riskzonen för undernäring. I landsbygdsområden blir behovet av nya mobilitetslösningar extra relevanta för att skapa möjligheter till bättre hälsa, ökad självständighet under längre tid, ökad livskvalitet samt minskade kostnader för vården genom proaktiva insatser. Äldre är även en växande målgrupp vilket gör det till en viktig strategisk fråga att vara proaktiv kring.

Status:

Startades i mars 2022 och avslutades i december 2022

Resultat:

Projektet studerade nuläget, potentialen och hinder för att genomföra en pilotstudie där äldre personer, som bor i glesbygd, förs till gemensamma måltider några gånger under veckan för att kunna åtnjuta socialt umgänge (och även äta bättre).

Piloten utvärderades utifrån de 5 dimensioner som krävs för att åstadkomma systeminnovation (enligt Vinnovas ramverk för systeminnovation).

Potentialen bedömdes som stor för en pilot och hindren obetydliga för en pilotstudie att testas i glesbygdsmiljö. Potentialen bedömdes utifrån samtliga 5 dimensioner (teknik, infrastruktur, policy och reglering, affärsmodeller och upphandlingar, och beteenden och värderingar), särskilt dess påverkan på målgruppen och dess förmåga att driva ökad teknikutveckling och systeminnovation

6 av 10 äldre lider av undernäring och enligt studieresultaten (126 svarande) befann sig var tredje äldre i regelbunden önskad ensamhet. Ett uppdämt behov av transport, social samvaro och ökad variation vid måltiderna, identifieras hos målgruppen. Det fanns en önskan om mer smidig transport då tillgängligheten och regelbundenheten hos rådande lösningar var undermålig för gruppens behov.

Nuläget för tekniken undersöktes även och det kunde konstateras att existerande tester av autonoma fordon i Norden var homogena och led av brist på mångfald avseende dess utformning. Samtliga projekt genomfördes i tätorter och absoluta majoriteten med autonoma minibussar. Den större autonoma bussen i Stavanger och de två autonoma personbilarna i Ski var två undantag. Konsekvensen av detta blir ett begränsat lärande för fordonen, som endast tränas i en ensidig och homogen miljö.

Vidare begränsar testerna i tätorter det lärande som kan göras på systeminnovations-nivå då transportnyttan som dessa utför är begränsad.

Slutsatsen för projektet är att en pilot-demonstrator i linje med Äldre till maten-konceptet har stor potential och skulle föra med sig multipla nyttor. Bland annat skulle det bidra till förbättrad framtidstro, bättre livskvalitet hos äldre och ett betydande och förstärkt lärande runt teknikens möjligheter och skulle bidra signifikant till systeminnovation runt autonoma fordon för persontransport.

2 Projekt inom fossilfri frakt i av gods på landsbygden – Ansökta om och inledda under 2023

Bild2. En demonstration av drönare och dess användning inom Hemvärnet & SVA.

Projekten ämnar att vidareutveckla tekniken och stödstrukturerna för s.k. ”last mile”-transport av varor via drönare på glesbygd.

De båda projektidéerna föddes ur dialogerna inom nätverket Smart Landsbygd, utifrån erfarenheterna från tidigare projekt och upplevda behov hos parterna. Dialogerna har även lett till en identifiering och inkludering av ytterligare parter till nätverket och samarbetet som annars inte hade medverkat i denna form av ansökan eller sett sig själva som naturliga parter i en satsning såsom dessa.

Projekten är sammankopplade men distinkta. Ena projektet fokuserar mer på de infrastrukturella och tekniska lösningar som krävs för att erbjuda denna fossilfria fraktlösning (t.ex. för lossning och laddningsoptimering av drönarna) medan den andra ämnar i större utsträckning att beröra tjänsteutveckling och aspekter kopplade till ekosystemet runtomkring. Nyttorna som förutspås (via simuleringar) är att kunna förse känsliga verksamheter med viktiga leveranser samt skapa möjligheter till att frakta gods utan att behöva engagera vägbunden transport som är tyngre, fossilbaserad och ineffektiv. Lösningen skulle leda till betydande minskningar av utsläppen från godstransporten.

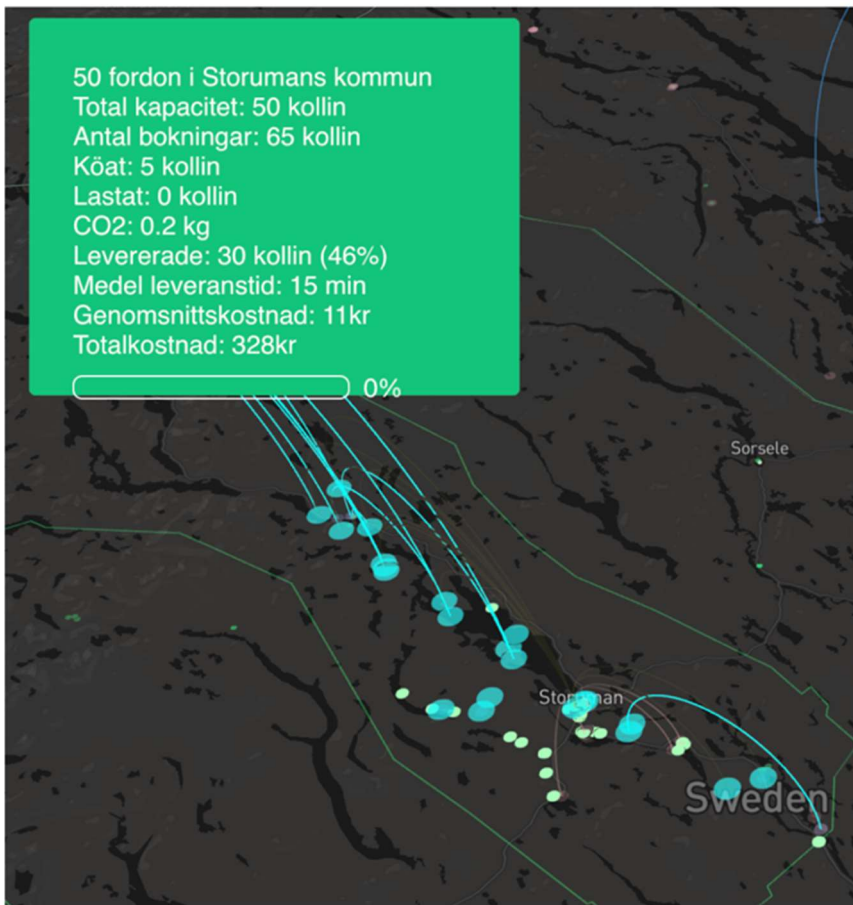

Bild3. En skärmbild från simuleringar av lätta godstransporter i Storums kommun, som skickades med i ansökningarna.

Projektet bygger på lärdomar från projektet ”Morgondagens brevdvur” (energimyndigheten), vars projektledare och parter funnits med i nätverket. Utökningen av nätverket och nätverksdialogerna gav upphov till en djupare förståelse för behoven, vilka var mer utbredda än initialt förutspått, och den potentiella nyttan av drönare för transporten. Vidare har ansökningarna utformats av den ökade förståelsen för aktivitetens känslighet avseende cybersäkerhet och beredskap.

Tekniken har gjort betydande framsteg på kort tid, där nätverksparterna var instrumentella i utvecklingen av tekniken och drönarnas kapacitet, och detta infördes i dialogerna i nätverket. De 2 projekten tar steget vidare och närmre kommersiell drift och verklig systeminnovation, därmed har även listan på de relevanta parterna att inkludera utvecklats.

Status:

Ena projektet (Triple F) är beviljad. Projektstorleken är 6,7 MSEK och löper över två år. Beviljad i 2022 och pågår under hela 2023 och 2024.

Det andra projektet är ännu inte beviljat.

Ansökan till ”Impact Innovation” (Vinnova) - Avslag

Dialogen och nätverksbyggandet som pågått inom ”Smart landsbygd” har gett upphov till en breddad problemformulering som sträcker sig bredare än enbart till landsbygdens transportbehov.

Nätverket har under projektperioden expanderat, tagit in fler perspektiv och följaktligen öppnat upp och fått en djupare förståelse för behoven av ytterligare utvecklingsåtgärder i landsbygden.

Utöver de utmaningar och behov som studerats har även det strategiska värdet av en ny relation mellan landsbygd och stad börjat uppenbara sig, särskilt avseende teman som hållbarhet, beredskap och industrialisering.

En ansökan till Impact Innovation (Vinnova-utlysning) skickades in i slutet på 2022, tillsammans med aktörer från nätverket och ett antal nya parter som identifierades som intressanta för utlysningen. Utöver de angivna parterna finns det en uppsättning tilltänkta aktörer som kommer engageras i arbetet med att definiera ”missions” till Vinnovas framtida innovationsagenda

Status:

Avslag på inskickad ansökan

Leverabel – Nätverk för kunskapsutveckling avseende landsbygdens behov och utmaningar (beskrivningar)

Smart landsbygdsnätverket har vuxit i storlek och byggt ny kunskap samt spridit denna genom konferenser och möten med partners och intressenter som befinner sig utanför nätverket. Konferenserna och mötena har haft ovärderliga och kompletterande nyttor. Genom nätverkets projektparter har en ökad förståelse för landsbygdens behov spridits sedan dess start i 2021.

Smart Landsbygd har successivt, genom dialog, utökat den initiala förståelsen för problemställning som började med transportsektorn. Genom dialog mellan nätverksparterna och yttre intressenter har landsbygdens behov tydliggjorts, nyanserats och expanderats. En underkategori av dessa behov kan bemötas med hjälp av förbättrade och anpassade transporttjänster. Utöver transporten har även vårdsektorns behov inkorporerats vid just utvecklingen av projektförslag. Detta då vårdsektorn och transportsektorn har betydande överlapp avseende tänkbara nyttor och de har en särskilt viktig betydelse för att värna om framtidstron.

Samtalet som först inom nätverket fortgår och är inte avslutat utan expanderade under hela projekttiden vilket lett till en djupare förståelse för komplexiteten och hur mångfacetterat ett helhetstag måste vara. Vidare har ett antal nationella behov visat sig inbegripa landsbygden som resurs, varpå ett antal begynnande synergi-möjligheter har uppdagats under projektets gång. Det finns behov av att föra vidare dialog, i större

utsträckning med ett bredare nätverk för att på riktigt uppdaga de insatser som skulle behöva genomföras och koordineras för att leda till en levande landsbygd och ett starkare Sverige.

Nätverksdialogen har gett upphov till de 4 ansökningar som listades i leverabeln ovan. Sedan projektets start i augusti 2021 har nätverket vuxit till 38 medlemsorganisationer med varierande perspektiv på landsbygden och utveckling.

En nyckelutmaning för landsbygden har varit att den bosatta befolkningen sett samhällstjänster, maktcentra, och diverse möjligheter till utveckling, distansiera sig och placeras allt längre bort utanför rimligt räckhåll. Konsekvensen blir olika versioner av uppfattningen om att politiken, staten och Sverige som helhet inte värnar om dem. Invånarna på landsbygden har rätt till de samhällstjänster som alla invånare har rätt till men de praktiska hindren som byggs upp när (a) avstånden ökar, (b) utbudet minskar och (c) kvaliteten sjunker gör att den faktiska verkligheten och upplevelsen hos invånarna blir den att de är bortglömda och bortprioriterade. Tron på framtiden (d), hos invånarna, och att världen blir bättre eller är värd att investera i (essentiellt i ren ekonomisk och sociologisk teori) riskerar då även att bli lidande.

Sverige blir de facto mer *partiskt*, vilket vi ser är korrelerat med minskade grader av mellanmänsklig tillit (s.k. socialt kapital) (Rothstein, 2002). Detta är bekymmersamt för den svenska demokratin och för samhällsvävens funktion då den höga nivån av tillit är och förblir Sveriges (och nordens) framgångsrecept (Andreasson, 2017). Vi ser att bland de viktigaste interventionspunkterna för bevarandet av opartiskheten och framtidstron är de institutioner eller instanser som befolkningen ofta kommer i kontakt med, såsom vården, skolor och handel. Nätverkets projektförslag har av denna anledning valt att fokusera på transport (av individer och varor) samt vård som två sektorer som är särskilt viktiga för framtidstron, för att människor kommer i kontakt med dom ofta, och som konsortiet var lämpat att börja tjäna. Den vidare dialogen om landsbygdens behov och olika sätt att möta dessa var desto mer explorativ och utvecklad.

SKAPA FRAMTIDEN I GLESBYGD

FRAMTIDENS VÅRD

AI
Digitalisering
5G

FRAMTIDENS TRANSPORTER

Automatisering
Digitalisering
Elektrifiering

Nätverkets ursprungliga tankar rörde sig runt landsbygdens transportbehov för att minska avståndens betydelse och öka tillgången till fler samhällstjänster. Det råder ingen tvivel om att det är en essentiell komponent i att bemöta den problematik som en snedfördelning av fokus gett upphov till, och som tacklar aspekten kring att avstånden ökar. Det som kvarstår är utmaningar med perspektiv på utbud(b) och kvalitet(c). Vidare bemöter den inte oron kring att makthavare och maktcentra placeras i allt större utsträckning längre bort från landsbygden, att ens egna situation och perspektiv glöms bort, och således upplevs en ökande maktlöshet och minskad framtidstro(d). Dessa olika utmaningar påverkar varandra och kan mötas på olika sätt beroende på hur många av dessa parallella utmaningar som vill adresseras. Ett helhetsgrepp skulle vara det mest fördelaktiga för att inte ge upphov till onödiga transporter som mer framgångsrikt hade kunnat lösas med hjälp av, till exempel vård genom avancerad diagnostik-teknik som ligger närmre hemmet eller andra smarta tjänster.

Dialogen kom fram till att transportperspektivet är ovärderligt viktigt men otillräckligt för att adekvat bemöta de utmaningar som måste lösas. Ytterligare dialog fördes och behöver fortsätta för att på riktigt identifiera nyckelinsatser utifrån en bredare systemförståelse.

Perspektiv på utmaningarna och möjligheter som kommit upp under dialogen:

- God vård och access till samhällstjänster (t.ex. Banktjänster) behöver inte uppfyllas på samma sätt som det gjort historiskt. Transport till samma, ofta ineffektiva eller förlegade, service-design löser problemet med tillgång men bestraffar sig utifrån tidsåtgången som krävs för transporten. Istället kan nya leveransmodeller och ny tjänstedesign bättre tillgodose dessa behov och skapa förhöjd kvalitet och förnyelse i mer traditionella industrier. Banktjänster, vårdtjänster, proaktiva hälsofrämjande insatser och utbildningssektorn är endast ett fåtal av de verksamheter vars innovationsarbete skulle gynnas av ett ökat fokus på landsbygdsfrågor. Ökade krav på lösningen är korrelerat med ökad kreativitet, som framtingas för att lösa utmaningen.
- När tjänster väl designas är affärsmodellerna, ägandeskapsmodellerna och governance-modeller ofta anpassade till en tätorts förutsättningar med skala som avgörande faktor för lönsamhet. Ett fokus på landsbygd har möjlighet att ta inspiration av den långa tradition av nytänkande och innovativa lösningar som nödvändiggjorts för att kunna bibehålla någon form av funktion och verksamhet. I en värld där många affärsmodeller är frånkopplade användningskontexten, och är ensidig till sin logik, kan det integrerade perspektivet och proaktiviteten, tack vare vilken landsbygden överlevt, erbjuda ny innovationshöjd för sundare modeller i framtiden.
- Dagens krav på avstånd och resande bidrar till en ojämsställdhet genom att män och kvinnor pendlar olika och har därmed olika möjligheter. En ökad digitalisering och ett fokus på incitamentsstrukturer runtomkring, kan möjliggöra en större kulturell förflyttning. Transporten är viktig här men kan inte fokuseras på i isolering.
- Beredskap och totalförsvar kräver att hela Sveriges geografi kan mobiliseras och utnyttjas. En begränsad tillgång till effektiv uppkoppling, en begränsad transportsektor och en underutvecklad nationell logistikkedja är risker och minskar Sveriges konkurrenskraft, genom att inte nyttja hela geografin.

Samtidigt är transportaspekter ovärderliga och behöver lösas. Här identifierades vissa projekt som, oavsett de andra perspektivens inflytande, behöver uppmärksammas och dialogen mynnade ut i två ansökningsspår som ämnar att öka tillgängligheten av goda transportmöjligheter för både personer och av gods.

Persontransport på landsbygd: Den stora utmaningen för persontransporter på landsbygd, som för det mesta består av bil för längre distanser, är att goda alternativ saknas och landsbygdens glesa befolkning gör att traditionella lösningar (utvecklade i stadsmiljö) ofta inte är ekonomiskt gångbara. Därmed har kollektivtrafiken minskat systematiskt i olika regioner och det enda gångbara alternativet blir personbilen. Autonoma fordon anses kunna vara en lösning på det stora bilinnehavet och fossilberoendet för persontransporten. Autonoma fordon tar bort två av de största kostnadsdrivarna för kollektivtrafik – chauffören och fossila bränslet. Med eldrivna autonoma fordon blir det möjligt att återinföra den borttappade servicen. Vidare skulle en sådan satsning i landsbygd ha ett symbolvärde i att landsbygden investeras i och tas på allvar, vilket kan medföra en större framtidstro och ge positiva ringar på vattnet.

Valet att fokusera på äldre som målgrupp är för att de har en särställning i samhället och är en växande målgrupp med betydande behov av transport och umgänge. Projekt av denna sort, riktade åt äldre har också en större sannolikhet att utgöra en spridningsbar nyhet som kan förstärka intrycket om att landsbygden investeras i. Vidare har äldre i regel mer flexibla scheman, varpå tekniken kan införas med något högre flexibilitet gällande kraven på tidseffektivitet, i ett initialt skede.

Godstransport på landsbygden: Inom nätverket diskuterades den ineffektivitet som råder inom godstransporten över stora arealer via tunga vägburna fordon. Snarare skulle mer effektivt packade drönare via lufrutter kunna möta samma fraktbehov utan den stora mängd utsläpp som lastbilar medför. Vidare tillkom nya perspektiv över den ökade resiliensen som en parallell lösning till vägtransport skulle innebära och de möjligheter som en sådan infrastruktur skulle kunna tjäna genom att vidare öka möjligheten för frakt till mer otillgängliga platser som är av central vikt för samhällsberedskapen. Således skapades projekt som vill studera hur gods (lättare och tyngre paket) kan transporteras till privatpersoner och för samhällskritiska eller tidskänsliga ändamål, såsom sjukhus eller annat.

Ur dialogen formulerades projekten kring godstransport via drönare och lärdomarna från projektet ”Morgondagens brevduvor” inkorporerades i samtalet. Vidare har samarbetet i nätverket lett till att fler parter inom nätverket påbörjat satsningar med drönare.

Impact Innovation: Den sista ansökan till Impact Innovation handlar om att nätverkets dialog mynnat ut i förståelsen att transportbehovet endast kan minska avståndens betydelse(a), men att utbudet(b) och tätorts-likvärdiga kvaliteten(c) av tjänster likaså kan vara otillgängliga, och att inflytande/påverkan/makten och känslan av att vara med i samhällsutvecklingen och samtalet(d) ändå uteblir med ett exklusivt fokus på det transporttekniska.

Vidare har nätverkets samtal lett till förståelsen att landsbygden och dess fungerande är centrala resurser för en förbättrad självförsörjning på mat, större samhällsberedskap inför krig eller naturkatastrofer, och utgör en resurs i arbetet för en mer hållbar omställning.

Landsbygden kan spela en strategisk roll, särskilt vid Norrlands industrialisering. Om väl exekverad kan arbetet med ett fåtal strategiska och bestående satsningar ge upphov till multipla nyttor för landet som stort.

Dessa dialoger befinner sig i ett begynnande stadie och har präglat designen av de projekt som ansökts om (och vissa beviljats), samt satsningar hos enstaka nätverksaktörer.

Tankegodset har raffinerats hos nätverkets deltagare och spridits till olika intressenter som nätverkets aktörer kommit i kontakt med. Det finns även levererat både genom Äldre till maten-projektet och i ansökningarna.

Mer återstår att göra utifrån att utveckla förståelsen för utmaningarna och öka satsningarna på landsbygden och därmed ansågs det viktigt att påverka innovationsagendan framåt.

Nätverkets aktivitet har bestått av:

Möte 1 Uppstartsmöte:

Presenterande – Samtliga deltagare genom en uppdateringsrunda

Temat som berördes var:

- Mål för nätverket
- Strukturen & samverkansformer för kommande arbetet inom nätverket
 - Komma fram till, förfina och utveckla nya idéer. En innovationsplattform, för att komma på fler behövda projekt
 - Inte bara utmaningarna utan även möjligheterna och viktiga perspektiv att ta upp vid design (exempelvis hur beredskap, försörjning, och resiliens).
 - Jobba mer med gemensamma kommunikationskampanjer
 - Viktigt att ha något att hänvisa till (t.ex. hemsidan).
 - Bra dialog som hafts hittills inför ansökan och att inte fastna i stuprör där teman skiljs ut utan att se samberoendet mellan olika teman.
 - Problematisera hur industrialismen utförts idag och hur den kan göras bättre.
- Uppdatering från samtliga medlemmar i nätverket.
 - Nyvunna framsteg utifrån respektive organisation rapporterades
 - Vad som rör sig som relevanta frågor just nu inom respektive organisations perspektiv.

Möte 2 (Hybrid):

Placeringen var i Umeå kommun, Tavelnsjö Rödåbygden och sedan digitalt.

Presenterande – Umeå Kommun, Bussgods, Energikontor Norr & Region Västerbotten

Temat som berördes var:

- Befolkningsutvecklingen i landsbygden, resan med att införa ett landsbygdsutvecklingsråd (2019) och dess arbete. Byaplaner som visionsdokument från och om landsbygdens utveckling, som används av kommunen.
- Regional Samverkan
- Biosfärsområdet Vindelälven-Juhttakha, utsett till sådant av UNESCO i 2019.
- Koordineringen mellan godstransport och persontransport i Västerbotten.
- Särskilda krav och särskilda kundbehov som Bussgods tjänar i regionen (t.ex. reservdelar, akuttransport, mediciner, osv.)
- Samarbete med Svenska turistföreningen
- Utmaningar med hållbarheten, el och biobränslen
- Regionens uppdrag och hur det anknyter till självkörande trafik och landsbygdsutvecklingen.
- Autonoma fordon generellt
- Utmaningar och utvecklingen hos Regionens länstrafik.
- Design-thinking approach för utveckling av ny tjänst inom Vindelälvsområdet.

Mötet avslutades med en diskussion om insikter, lärdomar och vad folk tar med sig från diskussionen avseende utmaningar, behov och möjligheter.

Tankar som dök upp (utöver summeringen):

- Behovet av systemdemonstratorer, för den specifika miljön landsbygd
- Living Labs kan vara en systemdemonstrator
- Behov av inventering av vilka parter som behövs för att genomföra en systemdemonstrator (byggandet av ett konsortium / ekosystem för demonstratorn)
- Kollaborativa affärsmodeller (inte främmande för landsbygden)
- Arbetet bör vara missionsdrivet utifrån en struktur. Ett mission är demokratistärkandet och ökad framtidstro... (hypotes - genom ökad inkludering av landsbygden i samhällsvävet.)

Möte 3 (Digitalt):

Placeringen var digital.

Presenterande – dialogmöte

Frågor som diskussionen kretsade kring:

- Demokrati och framtidstro
- Landsbygdens transportbehov
- Framtidens transporter (automatisering, digitalisering, elektrifiering)
- Glesbygdens roll för att även driva teknikutveckling som är gynnsam för städerna. Men att motsatsen (utveckling i städer som skapar nytta för glesbygden) är desto ovanligare/svårare. Hur kan vi öka fokus och satsningarna i glesbygden?
- Skapa medvetenhet och opinion
- Testa, testa, testa och lyfta positiva exempel
- Visualisera
- Kraft/möjligheter med testning i glesbygden:
 - Mer ofarligt / enklare behov
 - Ökad förmåga till samverkan i ekosystem
 - Mer plats för ny infrastruktur

Möte 4 - Studiebesök i Göteborg 29e Mars:

Studiebesöket i Göteborg var avsedd för både projektmöte samt allmän gemensam förkovring inom autonom fordonsdrift.

Följande moment inkluderades:

- *Volvo Training Centre* – perspektiv på autonom drift och kollektivtrafik + demonstration.
- *Projektmöte*
- *Einrides Vision Shop* – Perspektiv på autonoma fordons nytta i godstransporten och djupare förståelse för hänsynstaganden och strategiska agendans vikt.
- *Revere* - Fordonsforskningslaboratorium (Chalmers). Vidare förståelse för den tekniska framkanten och utvecklingen som försiggår för att ta det vidare.
- *Drive Sweden-möte* & gemensam intryckssummering
- Projektmiddag.

Konferenser:

Två konferenser anordnades även i landsbygdsområden, i Storuman och i Dorotea, där lokala näringslivet och lokalsamhället bjöds in. De döps till Smartbygd & Inlandsmässan och genomförs i lokalt samarbete.

Utställarna var både företag och offentliga organisationer som visade upp deras utvecklingsarbete. Det sammanhängande temat för dessa konferenser var utveckling för och i landsbygden.

Utställare & Talare:

Storumans sjukstuga, Brain Stimulation, Curest, Luleå Tekniska Högskola, Aviant, Nordluft, Västra Götalandsregionen, Region Västerbotten, SVA, GMC, Räddningstjänsten Storuman, Ambulanshelikoptern, Storumans folkhögskola, Öppen Mottagning, Einride, VTIs Ride the Future, Bilkåren, ErgoNova, RoboticsCare, Totalförsvarsstiftelsen, Carbon Health Labs, Karosser AB, Mobil Servicepunkt Region Norrbotten, m.fl.

Media kring eventen (sammanlagd):

SVT Nyheter Västerbotten, Västerbotten kuriren, Västerbotten Folkblad, Lokaltidningen, Sveriges Radio Västerbotten, LTU, Rapport, Dagens Nyheter, m.fl.

Värdena av konferenserna är att det skapas för medlemmarna en öppen och informell plattform att diskutera verksamheterna, aktiviteter, framsteg och behov ute i den kontext och verklighet som det berör (då dessa parter inte alltid befinner sig i glesbygd). Kombinationen av presentationer, utställningar, informella samtal och lokaliseringen i glesbygd bidrar till kvaliteten i utbytet av idéer. Samarbeten såsom dessa nätverk kräver att man jobbar med parallella agendor – anknytning, gemensam inriktning, lärande och skapande (förkortat ofta som CALM – connecting, alingning, learning & making). Dessa agendor förstärks av konferensformatet genom balansen av aktiviteter.

Ur konferenser har ovärderliga kontakter mellan verksamheter men även mellan nyckelpersoner på i de olika verksamheterna vilket haft en direkt prägel på parterlistorna i ansökningar och på själva innehållet i ansökningarna själva, samt projektet ”Äldre till Maten” som löpte under tiden.

Det andra värdet av konferenserna är att lokala samhället upplever att det investeras i deras områden och detta stärker framtidstron och bilden av att vara inkluderad i utvecklingen. Den mediala uppmärksamheten som blir av dessa konferenser har i sig egenvärdet av att lyfta och sprida denna framtidstro bredare.

Drive Sweden-möten & konferenser:

Kopplingen till Drive Sweden har varit ovärderlig i egenskap av den kurerad av information och kontakter som dess workshops och konferenser har bidragit med.

Den generella uppdateringen kring den större bilden och kontexten inom vilket denna satsning befann sig var oersättlig. Dessa möten, konferenser och workshops har gett värdefulla kontakter och perspektiv på projekt och satsningars strategiska vikt i en större kontext.

Urval av möten som nätverksmedlemmar deltagit på inkluderar:

- 09-09-2021 Drive Sweden Forum Sustainable Mobility
- 29-10-2021 - Drive Sweden Thematic Areas Event: Society Planning & Public Engagement
- 08-12-2021 - Business Models & Digital Infrastructure
- 09-12-2021 - Lunch & Learn: Different impacts of shared and autonomous vehicles
- 16-12-2021 - Pitch för programkontoret på Drive Sweden
- 26-01-2022 – Drive Sweden Forum and Annual General Meeting – Digitalisation of the Transport System
- 25-02-2022 – Lunch & Learn: New modes of transport to tackle urban challenges
- 16-03-2022 - Drive Sweden Forum
- 23-03-2022 - Nya lösningar för en smartare infrastruktur
- 21-04-2022 - Automatiserade fordon – vad krävs av infrastrukturen?
- 30-08-2022 - Engaging people in future mobility co-design activities: principles and practices
- 08-09-2022 - Drive Sweden Forum
- 17-10-2022 - Drive Sweden Business Model lab – Workshop: Autonoma transporter
- 10-11-2022 - Från kollektivtrafik till kollektiv mobilitet
- 17-01-2023 - Self-driving vehicle's impact on the transport system

Nästa steg

Nätverket har byggt betydande kunskap i nätverket mellan medlemmarna och även spridit denna till fler utanför nätverket som del av arbetet med att sprida kunskapen och öka fokuset på landsbygden. Flera instanser av inspiration och ögonöppnande insikter har kommit tillbaka till nätverket som resultat av det arbetet som genomförts.

Nätverket, och de relationer som byggts, lever vidare genom de gemensamma projekt som kommit ur nätverksdialogen. Från ett formellt nätverk kommer nu informella möten att fortsätta genom traditioner som byggts upp i samverkan.

Kunskapen som börjat byggas upp visar på en förnyad förståelse för den djupt strategiska vikten av ett ökat fokus på att bemöta landsbygdens utmaningar, och behovet av ytterligare stöd till att ta ett helhetstag om arbetet. Demokratins välmående beror av samhällskontraktet och framtidstron i hela landet. Arbetet i nätverket har byggt kunskap som fördjupar och nyanserar bilden över utmaningar och behov.

Den fördjupade förståelsen för landsbygdens behov och utmaningar bedöms som stor och viktig och en vidare finansiering av kunskapsutvecklingen bedöms som mycket viktig för landets välmående. I nästa steg bör problemställningen vara bredare för att möjliggöra att de ”missions” och de kunskaper som skapas kan få en bredare påverkan.

Nästa steg från de olika projektparternas sida består i att söka ytterligare medel och vägar framåt för att vidare utforska nyckelinsatser och hitta medel för genomförande av den projektportfölj som anses nödvändig för att skapa en välmående landsbygd och skapa en mer inkluderande samhällsutveckling och innovationsagenda, för hela landet.

Nätverket

Aviant

Bonnier News Local

Earhart

Einride

Ericsson

Frivilliga flygkåren

Fyra Punkter

Iteam

Katla Aero

Kungliga Skytteanska Samfundet

KTH

Lennox PR

Lunds universitet

Luleå tekniska universitet

Lycksele kommun

Ninua Scholar AB

Nordiska skärgårdssamarbetet

Organisationen Sveriges Servicestationer

PTEH

Region Norrbotten

Region Västerbotten

RISE

Rödå- och Taveljöbygden

Skellefteå kommun

SLU

Sotenäs kommun

Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA)

Stockholm Environment Institute

Södra Årefjällen

Teknikparken i inlandet

Telenor

Totalförsvarsstiftelsen

Transtema

Umeå kommun

Umeå universitet

Vindelälvens biosfärsområde

Visit Dalarna

Volvo Cars

VTI

Referenser

Rothstein, 2002. *Sociala fällor och tillitens problem*. SNS Förlag

Andreasson, U. 2017. *Tillit – Det nordiska guld*. Nordiska Ministerrådet.
<http://dx.doi.org/10.6027/ANP2017-731>